

Obnovení

BOJESCHOPNOSTI VOJSK

po jaderných úderech

Při zahájení války s použitím jaderných zbraní nebo i v průběhu operace může nepřítel vést hromadné jaderné údery na naše vojska. Po těchto úderech nebudeme chtít pochopitelně přerušit bojovou činnost vojsk (zejména za útočnou) a přenechat iniciativu nepříteli. Musíme však počítat s tím, že v důsledku hromadných jaderných úderů se situace na frontě může podstatně změnit. Napadená vojska nebudou pravděpodobně schopna na všech směrech obnovit útočnou činnost. V této situaci bude nutné včas upřesnit úkoly vojskům, vydat potřebná nařízení k využití výsledků vlastních jaderných úderů a neprodleně organizovat opatření k obnově bojeschopnosti vojsk.

Vzhledem k těmto požadavkům je problém obnovení bojeschopnosti vojsk po hromadných jaderných úderech nepřítele velmi aktuální. Jeho důležitost zvýraznily i základní plánovací dokumenty velení ČSLA na letošní výcvikový rok. Pokusím se proto ukázat na některé možné formy obnovení bojeschopnosti vojsk a zejména na postup při vytváření svodných odřadů.

Při přípravě operace v rámci plánovací dokumentace mimo jiné zpracováváme „Plán ochrany proti ZHN“, který může mít buď textovou nebo grafickou formu (s textovými přílohami). Tento dokument musí sladit činnost jednotlivých druhů vojsk a služeb při likvidaci následků nepřátelského jaderného napadení a při obnovení bojeschopnosti vojsk.

Nejdůležitějším úkolem při likvidaci následků jaderných úderů je rychlé obnovení bojeschopnosti vojsk. Zásadní otázky tohoto úkolu jsou zahrnuty do „Plánu OPZHN“, avšak konkrétní řešení můžeme přijímat až po zjištění situ-

ace vojsk po jaderném napadení. Tento „Plán“ musíme proto v průběhu situace neustále upřesňovat a sladovat s plány činnosti jednotlivých druhů vojsk.

Podle soudobých poznatků a zkušeností budeme zpracovávat bezprostředně po nepřátelském napadení „Plán odstranění následků jaderných úderů a obnovení bojeschopnosti“, který v podstatě vychází z opatření zahrnutých do „Plánu ochrany proti ZHN“, konkretizuje je podle vzniklé situace a umožňuje organizovat příslušná opatření k odstranění následků nepřátelského napadení.

Na základě dosavadních zkušeností ze cvičení předpokládáme, že štáb frontu může získat přehled o situaci vojsk po hromadných jaderných úderech nepřítele do 8–10 hodin. To ovšem neznamená, že nebude moci na základě předběžného vyhodnocení situace, zejména odhadu ztrát a prognózy radiační situace, organizovat opatření k likvidaci následků nepřátelského napadení, které musí pevně koordinovat příslušní velitelé a štáby. Před přijetím rozhodnutí velitele k obnovení bojeschopnosti si vyslechne stručné návrhy náčelníků druhů vojsk a služeb, které musí vycházet z reálného vyhodnocení situace a reálných propočtů.

Hromadné údery ZHN, zejména jaderné údery nepřítele, mohou způsobit našim vojskům tak velké ztráty, že bude podstatně ztíženo plnění plánovaných úkolů nebo mohou být naše vojska zbavena možnosti vést další bojovou činnost v původně plánovaném rozsahu. V tomto případě bude nutné vyvést nebojeschopná vojska do prostorů soustředění a bojeschopná vojska budou pokračovat v plnění úkolů. Napadené útvary a svazky zahájí odstraňování následků nepřátelského napadení a obnovování své bojeschopnosti. U vojsk, kterým byly způsobeny velké ztráty, přikročíme k organizování svodných odřadů, které budou schopny vést další bojovou činnost.

Vytváření svodných odřadů je jen jedním z opatření, které organizujeme po hromadných jaderných úderech nepřítele. Současně bude probíhat tato činnost k likvidaci následků jaderného napadení:

- obnovení velení vojskům,
- zabránění nepříteli v proniknutí do naší sestavy a ve využití výsledků jaderných úderů,
- vyvedení vojsk z prostorů jaderného napadení a upřesnění bojových úkolů,
- speciální očista osob, zbraní a bojové techniky, lokalizace požárů a deaktivace,
- stanovení stupně bojeschopnosti vojsk a původních plánů operace a boje.

Po silných jaderných úderech nepřítele nebudeme moci ihned doplnit a vyměnit zasažené štáby nebo zasadit nové síly ze záloh a druhých sledů, poněvadž tato opatření budou časově příliš náročná. Bude proto nutné ihned s využitím všech sil a prostředků, které zůstaly po nepřátelských úderech

bojeschopné, organizovat jejich bojovou činnost. Tato vojska zahájí plnění stanovených bojových úkolů nebo zabrání nepříteli využít jeho jaderných úderů.

Obnovení velení vojskům je jedním z prvořadých úkolů při likvidaci následků jaderného napadení nepřitelem. Po jaderných úderech nebudeme moci rychle stanovit rozsah ztrát a narušení bojeschopnosti vojsk. Nebudou ihned k dispozici ani údaje o rozsahu narušení velení, o vyřazených štábech, o narušeném spojení apod. Při naprostém vyřazení jednotlivých míst velení bude nutné je nahradit buď záložními nebo nižšími velitelskými stanovišti. Při částečném snížení bojeschopnosti míst velení bude reálné je dále využít po určitém doplnění nebo i s omezenými počty. Tato problematika byla již na stránkách našeho časopisu řešena a proto ji rozebírat nebudu.

O vytváření svodných odřadů budeme uvažovat jen v takových případech, kdy dojde k zásadnímu narušení bojeschopnosti vojsk a kdy nebudeme moci reálně počítat s plněním původně stanovených úkolů pro daný stupeň.

V podstatě můžeme uvažovat s takovou variantou, že na stupni prapor, pluk a divize bude možné vytvářet po jaderných úderech nepřitele svodné odřady praporečnického, plukovního a divizního typu.

Stupeň zasažení a procento ztrát po jaderných úderech nepřitele bude relativně nejnižší u tankových jednotek a útvarů, které jsou poměrně nejodolnější. Tzn., že tankové jednotky a útvary mohou tvořit základ svodných odřadů. Největší problém při formování svodných odřadů bude zajistit bojeschopnost osádek, obsluh jednotlivých zbraní, čet a rot i skupin vojáků jednotlivých druhů vojsk a speciálních vojsk a jejich začlenění do provizorní organizační struktury, která bude odpovídat konkrétní situaci a možnostem bojeschopných jednotek a útvarů. Přitom máme na zřeteli, že vytváření těchto svodných odřadů nelze předem plánovat, poněvadž bude záviset na iniciativě a rozhodnutí daného velitele nebo funkcionáře, který se po zjištění skutečného stavu vojsk rozhodne vytvořit svodný odřad, nebo kterému nařídíme takový odřad vytvořit.

Rozhodující bude v této situaci nečekat na rozkazy a energicky a iniciativně přistoupit k vytváření svodných odřadů. Při oboustranných úderech bude rozhodující, kdo rychleji a dovedněji obnoví bojeschopnost svých vojsk a předejde protivníka v další bojové činnosti a ve využití účinků jaderných úderů.

Podle dosavadních zkušeností ze cvičení a podle poznatků spojeneckých armád se předpokládá, že vytváření svodných odřadů bude účelné, jestliže ztráty útvarů a svazků budou přesahovat 50—60 %. Dosavadní zkušenosti ukazují, že k vytvoření svodného odřadu plukovního typu je zapotřebí 6—8 hodin a divizního typu 8—12 hodin.

Za včasné zřízení svodných odřadů musí odpovídat velitelé pluků a divizí, jejich zástupci nebo ti podřízení velitelé, kteří byli předem určeni jako další „záložní velitelé“ na daném stupni. Např. rozkazem velitele divize můžeme

určit jednoho z velitelů pluků, který v případě vyřazení velitelského stanoviště divize bude připraven převzít velení divize. Obdobně u pluku jeden z velitelů praporů může být určen k převzetí velení pluku.

Při tvorbě svodných odřadů budeme se snažit zachovat původní organizační strukturu čet, rot a praporů. Současně určíme jeden až dva prostory soustředění (hlavní a záložní) pro každý pluk a divizi, ve kterých plánujeme formovat svodné odřady. Tyto prostory nebudeme zaujímat v případech, kdy vojska budou v přímém dotyku s nepřítelem a povedou podle možností nepřetržitou bojovou činnost i při snížených počtech.

Začleňování jednotek do svodných odřadů bude záviset na situaci. Někdy budeme moci využít kompaktní menší jednotky — čtyři, popř. roty. V některých případech budeme naopak soustřeďovat vojáky z různých jednotek a útvarů, jen podle odbornosti, kteří ztratili spojení se svými veliteli.

V tomto směru můžeme využít i zkušenosti z Velké vlastenecké války, kdy v prvních týdnech a měsících při vedení obranných bojů docházelo někdy ke smíchání jednotek a útvarů, kdy vojáci ztratili spojení se svými jednotkami a veliteli. V těchto případech soustřeďovali energičtí velitelé tyto jednotlivce nebo celé skupiny vojáků z různých druhů vojsk, vytvářeli z nich smíšené oddíly a vedli s nimi úspěšnou bojovou činnost.

V soudobých podmínkách při vytváření svodných odřadů bude účelné dovedně využívat pohyblivé spojovací prostředky, jako např. vrtulníky, které jsou vhodné k rychlému zjištění situace a k organizaci odřadů. Bude vhodné v rozkazech předem určovat mimo jiné i signály (včetně rádiových signálů na speciálně určených frekvencích) k dorozumívání vojsk po jaderných úderech nepřítele a při vytváření svodných odřadů.

Při tvorbě těchto odřadů nebudeme mít v některých případech organické velitele jednotek a útvarů. Bude proto nutné určovat nové schopné velitele a pracovníky štábů, kteří rychle zorganizují nové jednotky a útvary. Obdobně na nejnižších stupních bude nutné upřesňovat vojákům jednotlivé funkce a zařazení, abychom zabezpečili plnění požadovaných úkolů.

Označování a číslování svodných odřadů by mělo odpovídat označení původních útvarů a svazků, na jejichž základě tvoříme nové svodné odřady.

Plukovní svodný odřad může být ve složení: 1—3 tankové roty, 3—4 motostřelecké roty, 1—2 dělostřelecké baterie a další jednotky zabezpečení a zásobovací.

Divizní svodný odřad se může skládat ze 4—5 tankových rot, 3—6 motostřeleckých praporů, 1—3 dělostřeleckých oddílů z jednotek speciálních vojsk, zabezpečovacích a zásobovacích jednotek.

Organizace velení bude nejsložitější v období, kdy budeme jednotky vyvádět z prostorů nepřátelského jaderného napadení.

Jednou ze základních podmínek úspěšné činnosti svodného odřadu je navázání spojení s nadřazeným velitelem a se sousedy, kteří mohou zabezpečit

pomoc při obnově bojeschopnosti zasažených vojsk a současně můžeme s nimi upřesnit způsob součinnosti při dalším vedení bojové činnosti.

Bojovou činnost svodného odřadu můžeme řídit z předem určeného velitelského stanoviště nebo z velitelského stanoviště, které vysuneme do blízkosti bojujících vojsk. To bude záviset na možnostech spojovacích, štábních a dopravních prostředků.

Ve štábu svodného odřadu bude třeba současně s upřesněním a rozdělením funkčních povinností a metody práce zjišťovat situaci vojsk, obnovovat s nimi spojení, upřesňovat úkoly podřízeným velitelům a trvale zjišťovat situaci nepříteli. Charakter práce štábu svodného odřadu se bude zejména v počátečním období lišit od vžitých metodiky práce velitelů a štábů útvarů a svazků při řízení bojové činnosti. Bude účelné tuto činnost častěji procvičovat prakticky při velitelsko-štábních a taktických cvičeních. Od všech pracovníků štábů svodných odřadů budeme vyžadovat v této situaci vysokou kázeň, iniciativu a samostatnost při řešení jednotlivých problémů a úkolů, zejména u vojsk.

Při upřesňování situace podřízených vojsk a při doručování úkolů budou v těchto případech mnohem častěji vysíláni důstojníci ze štábu svodného odřadu, kteří budou plnit úkoly představitelů, směrových a styčných důstojníků. Před vyjetím do vojsk se musí tito důstojníci seznámit s celkovou situací svodného odřadu, se zámyslem jeho velitele. Musí být vybaveni plnou mocí velitelé, aby na místě mohli upřesňovat podle konkrétní situace úkoly podřízeným, organizovat součinnost a předávat pokyny pro organizaci zabezpečení bojové činnosti vojsk.

V některých případech budu přebírat řízení činnosti svodných odřadů od počátku jejich vytváření operační skupiny, vysílané buď ze štábu divize k zasaženému pluku, nebo ze štábu armády k zasaženým divizím. Bude proto vhodné připravovat pracovníky těchto štábů k plnění úkolů při formování a řízení bojové činnosti svodných odřadů. Půjde o přípravu jak po stránce teoretické, tak zejména praktické při cvičeních, kdy můžeme ujasnit řadu problémů a získat potřebné návyky k plnění těchto složitých úkolů.

Svodný odřad může plnit buď dříve stanovený úkol, nebo nové úkoly. Vzhledem k tomu, že svodný odřad bude mít sníženou bojeschopnost (omezený počet osob a bojové techniky), nemůžeme počítat s tím, že může plnit původně plánované úkoly v plném rozsahu. Svodné odřady se nebudou zpravidla zavazovat do zdoluhavých bojů s nepřítelí. Charakter jejich činnosti bude záviset na druhu boje, který vedl původně svazek a útvar, na jehož základě je odřad vytvořen, dále na novém bojovém úkolu, místu a úloze odřadu, jeho bojových možnostech a charakteru činnosti nepřítelí.

Jestliže byl svazek nebo útvar zasažen jaderným úderem nepřítelí při útočné činnosti, bude nutné, aby svodný odřad pokračoval alespoň v omezeném rozsahu v útoku.

Nebude-li svodný odřad po svém zasazení schopen vzhledem k situaci pokračovat v útoku, přejde do úporné obrany a bude bránit nepříteli využít jaderných úderů a rozvíjet útok. Základem obrany budou v tomto případě operné body jednotek svodného odřadu. Obrana nebude zpočátku hluboká, avšak v průběhu boje ji může prohlubovat a vyčleňovat si zálohy k vedení aktivní obrany.

Po mohutném jaderném úderu na naše vojska musíme počítat i se zásahem nadřízených velitelů, kteří budou pomáhat likvidovat následky jaderného napadení, obnovovat bojeschopnost napadených jednotek a útvarů případným doplněním bojové techniky a zásob. Pomoc nadřízených velitelů se projeví i v samotné bojové činnosti na sousedních úsecích a v zasazení záloh na ohrožených směrech v prostorech a pásmech formování svodných odřadů apod.

Tato činnost bude zpravidla časově různá, takže bezprostředně neovlivní formování svodných odřadů a rychlé obnovení bojeschopnosti zasažených vojsk. V každém případě se může kladně projevit postupem doby přisunem zásob, pomocí při likvidaci jaderných úderů, odsunem a evakuací zasažených osob a bojové techniky a zejména přímou bojovou činností na sousedních úsecích. Bude nutné případně i přisunout zálohy a druhé sledy do pásma svodných odřadů a zasadit protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací k přehrazení možných směrů útoku nepřátelských tankových jednotek a útvarů.

Nepřítel se vždy bude snažit využít jaderných úderů a do vzniklých mezer bude zasazovat silná úderná uskupení, především tanková, aby údery do boků a týlu rozbil sestavu našich vojsk.

Situace, ve které bude docházet k formování svodných odřadů, bude vždy velmi složitá, poněvadž se nepřítel bude snažit jadernými údery narušit bojeschopnost našich vojsk, způsobit jim značné ztráty a vytvořit si podmínky pro další útočnou činnost. Od našich vojsk to bude vyžadovat rychlou a energickou činnost. Velitelé a štáby svodných odřadů musí velmi aktivně a energicky organizovat boj, získávat zprávy, vyhodnocovat situaci a včas doručovat úkoly vykonavatelům.